

A Közösségi Rendészet Magyarországi Modelljéről rendezendő műhelyvitára szánt hozzászólás

I. A közösségi rendőrség szakmai – történeti előzményei

Álláspontom szerint a következőkben leírt elképzelések, jogszabályok alkalmasak arra, hogy a közösségi rendőrség gondolata előzményeiként vizsgáljuk őket:

Amennyiben elfogadjuk, hogy ezen előzmények valóságok, szükségesnek látom egy új elképzelés vizsgálata során azt, hogy ezek bevezetését, működését, sikereit és kudarcaikat megvizsgáljuk.

Idézet az 1881. évi XXI. törvény cikkéből, amely Budapest fővárosi rendőrségről szól:

3.§ (2.) *Működésében a fővárosi rendőrség szolgálatra kész pártatlan eréllyel és emberszerető kímélettel köteles eljárni.*

A fenti törvényhely bővebb kifejtése egy 1884. évi BM. rendelet mellékletében található (Utasítás a Budapest fővárosi rendőrség számára):

„Az őrségi személyzet, mely a nagyközönséggel folytonos érintkezésben van, különösen utasítandó, hogy azzal szemben igen illemesnek, tiszteletet tanúsítónak kell lennie, előzékenyen és legjobb tudomása szerint adva választ azon számos kérdésekre, melyek hozzá intéztethetnek s általában készséget tanúsítva a közönség lekötésére utasításainak határain belül. A közönség ily eljárást csakhamar észrevenni, azt bizodalomával méltányolni s a rendőrségnek támogatásával elismerni tudandja. Csak a közönség bizodalomát bíró rendőrség működése lehet valóban sikeres.

Ha a rendőr tényleges közbelépése szükséges, az legyen nyugodt – tehát zajt kerülő – egyszersmind erélyes, gyors és határozott. Ily esetekben minden ingadozás kerülendő, mert az a működés sikerét veszélyezteti s a segély alkalmát is megszüntetik.”

Hiba lenne elvitatni, hogy ez a közösségi rendészet eszméinek 130 évvel ezelőtti megfogalmazása.

A másik releváns előzmény a közelmúltból származik: méghozzá a Rendőr zsebkönyv 1998-ból. A Zsebkönyv 5. és a 28. oldal közötti része bizonyos módosításokkal a most megfogalmazottakat is tartalmazza. A most vizsgált anyag sok eleme szó szerint megtalálható

az 1998-as anyagban. (Példák: „az intézkedés nem cél, hanem a törvényes rend helyreállításának eszköze.” 14. o.; „Hogyan kerülhetünk közelebb a lakossághoz?” 19. o.; „A gépkocsiból ki kell szállni” 20. o.)

Az akkor történetesen „Új típusú közterületi szolgálat”-nak nevezett elképzelés megtalálható normaszövegekben is, de ez a zsebkönyv a lakosság részére is készült, ezért használtuk ezt a szemléltetéshez. Mindezek mellett érdemes górcső alá venni, hogy mi lehetett az oka az említett új típusú közterületi szolgálat kudarcának az ezredforduló környékén? A számos ok közül mi most csak kettőt emelünk ki.

A végrehajtott szolgálatot ellátó rendőri állomány talán érdemben nem került bevonásra az új elképzelések megvalósításához szükséges prioritások kijelölésébe, a megvalósítás részleteinek kidolgozásába. A szakértők egyedül nem tudják megoldani a felmerülő problémákat. Éppen ezért ebben a modellkísérletben erre most komoly figyelmet kellene fordítani, hogy legyen folyamatos visszacsatolás a gyakorlatból.

II. A körzeti megbízotti szolgálat és a közösségi rendőrség

Rögtön a kézikönyv elején (8 old.) szerepel a területi felelősség alap gondolata, ez a körzeti megbízotti (továbbiakban: KMB) szolgálat lényege is egyben. Ennek ellenére a készítők azt leírják, hogy a KMB nem közösségi rendőr. Holott meglátásunk szerint a KMB kimondottan optimális közösségi rendőr lehetne. A kézikönyv egyik értékelője elmondta, hogy parancsnokként 15 KMB munkáját irányította. Egyszer az egyik munkatársa megszámolta, és eszerint 147 féle tevékenységet kell egy körzeti megbízottnak végeznie. (Lásd: sokrétűség 66.o. lap alja.) A KMB területi felelősség alapján látja el szolgálatát, komoly hely és személyismerettel rendelkezik, ismeri a veszélyes pontokat, a helyi közösségeket, a jegyzőt, a polgármestert. A KMB tehát rendelkezik mindazon legfontosabb ismérvekkel, amelyre a közösségi rendőrnek szüksége van. A körzeti megbízott azért nem válhatott automatikusan – pedig fentiek alapján erre hivatott – közösségi rendőrre, mert egyrészt a vésztartalék funkcióját töltötte be, másrészt a statisztikai szemlélet őt is maga alá gyűrte. A mostani elképzelés kidolgozásánál meg kell azt vizsgálni, hogy csak az elmúlt öt évben a kinevezett körzeti megbízottak hány alkalommal és hány órában teljesítettek nem körzeti megbízotti feladatokat. Természetesen a járőrszolgálatra vonatkozóan is fontos lenne annak vizsgálata – hiszen az előzőek alapján kétségtelenül ő is egyfajta közösségi rendőr, hogy mennyi időt töltenek nem közterületi szolgálattal. Ha bárki kiesett a járőrszolgálatból, vagy rendezvénybiztosításhoz volt szükség emberre a parancsnok a KMB-t vezényelte a legtöbb esetben. Az éves statisztikában a körzeti megbízottat is elszámoltatták – mint a járőrt – hiszen a szabályzat szerint ellát közterületi szolgálatot. Joggal merül fel tehát a kérdés: Hogyan fog a lakossággal kapcsolatot tartani az a rendőr, aki a lakosságot – annak jelentős részét – tízezrekre bírságolja?

Volt korábban olyan parancsnok, aki felismerte az iménti ellentmondást, és havi akciókat szervezett a körzeti megbízottaknak – távoli körzetekbe, ahol nem ismerik őket és ezzel elérte, hogy a havi statisztikai elvárások teljesítése mellett, nem a saját körzetében élöket kellett büntetni, bírságot. Nyilvánvaló, hogy ez csak időleges és kényszer megoldás lehet(ett).

III. Az adaptálás kapcsán esetlegesen felmerülő nehézségek, problémák egyike, a statisztikai szemlélet

1990-óta tapasztalhatjuk, hogy a legtöbb vezető tagadja a **statisztikai szemlélet** létezését a rendőrségnél. Ugyanakkor hónap végén pedig, amikor a statisztikai jelentéseket le kell adni, minden vezető az intézkedések számát, a helyszíni bírságok összegét kéri elsőként. Nagyon sok beosztott rendőr számol be arról, hogy eligazításon pontos intézkedés számot (darab) és bírság összeget (forint) határoznak meg számára. Amennyiben egy fiatal parancsnok ma a közösségi rendészet elvei alapján dolgozna, azt a felettese jó eséllyel nem tűrné el, különösen nem fogadná el azokat a beszámolókat, miszerint ma 34 emberrel beszélgettem a közösségi rendészet alapjául szolgáló kapcsolatépítés érdekében, és senkit nem bírságoltam meg. Az új filozófia kizárólag abban az esetben működhet eredményesen, amennyiben a közösségi rendészeti munkában érintett valamennyi szereplő – beosztott és vezető- érdemi felhatalmazást kap az önálló, szubszidiárius döntéshozatalra, valamint tényleges felmentést a statisztikai elveknek történő szigorú megfelelés és az érdemi munkát ellehetetlenítő sokszor értelmetlen bürokratikus kötelezettségek alól.

IV. A közösség kérdése

A kézikönyv nem tér ki arra, hogy mit ért közösség alatt. A véleményezés során leírtam, hogy elsőként azt kell megvizsgálni, hogy léteznek-e olyan közösségek amelyeknek lehet közösségi rendőre, rendőrsége. Ez pedig társadalomtudományi – szociológiai kérdés. Véleményem szerint ma Magyarországon nem léteznek, vagy csak kisebb közösségek jöttek létre, valamilyen rendező elv pl. közös tevékenység alapján. Azért fontos ez, mert nem létező közösségnek nem lehet közösségi rendőre!

Ne felejtjük el, hogy a lakótelepek hatalmas házaiban, a szomszédok sokszor nem is ismerik egymást, legfeljebb köszönnek egymásnak, ha találkoznak.

Tehát egy, a közösségek létezését, működését felmérő kutatás elvégzését elengedhetetlennek tartom.

Abban azonban teljesen biztos vagyok, hogy a kézikönyvben szereplő 15.000 fős adat (40. o.) képtelenség. Ilyen közösség nincs, egy ekkora létszám kezelése egy rendőr számára megoldhatatlan

Budapest, 2013. október 14.

Tisztelettel:

Dr. Buzás Gábor r. alezredes
főiskolai docens